

18 mai 2016

Dj 8 nr. 214

AVIZ
la proiectul de lege
pentru modificarea unor acte legislative
(nr.194 din 05.05.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, conform prevederilor Legii nr.780-XI din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, și expune următoarele.

Evaluarea generală

1. Proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative nr.194 din 05 mai 2016, a fost înaintat de către Guvernul RM prin demersul nr.1506-354 din 05.05.2016.

2. Proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative nr.194 din 05 mai 2016, a fost elaborat,

a) în temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr.18 din 02.06.2014 pentru controlul constituționalității Legii nr. 109 din 3 mai 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale) (statutul judecătorilor, competențele și procedura Curții Constituționale);

b) în vederea executării prevederilor art.281 din Legea nr.317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, potrivit căruia, Guvernul trebuie să prezinte Parlamentului proiectele de legi cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actelor normative sau a unor părți ale acestora declarate neconstituționale.

3. Scopul proiectului respectiv este eliminarea unor termeni excesiv de restrânse din legislația constituțională care afectează independența Curții și riscă să compromită examinarea completă a cauzelor și, respectiv, să golească de conținut funcția Curții de garant al Constituției, având în vedere și argumentele Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr.18 din 2 iunie 2014 pentru controlul

constituționalității Legii nr. 109 din 3 mai 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale) (statutul judecătorilor, competențele și procedura Curții Constituționale).

4. Considerăm important de a avea în vedere faptul, că conform cerințelor art.21 din Legea privind actele legislative nr.780/2001, proiectul de lege dat este promovat în corespundere cu prevederile art.8 și art.11 ale Legii nr.239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

5. Este de remarcat, că reglementarea termenelor de examinare și a procedurilor Curții Constituționale prin legi emise de Parlament, nu vine în contradicție cu principiul independenței Curții. În practica altor state, jurisdicția constituțională a Curților Constituționale include expres termenii procesuali respectivi, fapt care fortifică autonomia procesuală legală a Curții.

Considerațiuni de drept

6. Este de menționat, că autorul proiectului propune excluderea textului *"care nu va depăși 15 zile de la înregistrare. În caz de necesitate, Curtea Constituțională poate decide, argumentat, prelungirea termenului de 15 zile cu încă maximum 15 zile"*, text declarat neconstituțional de Curtea Constituțională¹ din art.25¹al.(6) al Legii nr.317-XIII din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională și art.7¹ alin.(6) din Codul jurisdicției constituționale nr.502-XIII din 16.06.1995. Urmare acestei modificări, articolele respective ale actelor legislative menționate vor avea următoarea redacție: *"În cazul suspendării acțiunii actului normativ contestat, Curtea Constituțională va examina, în fond, sesizarea într-un termen rezonabil."*

Astfel, urmare modificării propuse, acest termen rezonabil dar neidentificat expres, va conduce la o perioadă neidentificată de timp, pe parcursul căreia, acțiunea actului juridic respectiv va fi suspendată, neproducând pe această perioadă efectele juridice respective.

Totodată, nu este clar, dacă autorul proiectului a ținut cont de faptul, că prin prevederile alin. (1) al art. 54, legiuitorul constituent a statuat că *"în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului"*. Această normă constituțională, în opinia experților în materia constituțională², protejează dreptul în substanța sa și prescrie fără echivoc, că odată declarat în Constituție, dreptul nu mai poate fi suspendat sau anulat. De fapt, norma constituțională consacră un principiu potrivit căruia un drept constituțional obținut nu mai poate fi suprimat sau diminuat prin legi organice sau alte acte normative. Or, ținând cont de faptul, că *suspendarea* este o operație de întrerupere temporară a efectelor juridice

¹ HCC nr.18 din 02.06.14, MO nr.256-260 din 29.08.14.

² Constituția Republicii Moldova. Comentariu. 2012, p.217.

http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utila/Comentariu_Constitutie.pdf

produse de un act juridic³, necesită a avea în vedere faptul, că la expirarea duratei de suspendare a actului normativ afectat, acesta reintră de drept în vigoare. Tot în acest șir se înscrie faptul, că în doctrina juridică⁴ se face delimitare între 1) suspendarea unui act juridic și 2) suspendarea efectelor sale juridice.

Pornind de la cele enunțate mai sus, apreciem, că formularea presupusă restantă a normei de drept din art.25¹al.(6) al Legii nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și art.7¹ alin.(6) din Codul jurisdicției constituționale nr.502/1995 ar putea fi una defectuoasă⁵, și în primul rând, prin folosirea noțiunii de "termen rezonabil", dar și al faptului, că norma juridică restantă devine nefuncțională, precum devin nefuncționale imediat și toate normele de drept care sunt conexe și care țin de actul normativ contestat și respectiv suspendat, dar totodată pasibil de a bloca activități și autorități de stat, de a perturba funcționarea unui serviciu public de importanță națională sau un interes public – toate împreună, având capacitatea suficientă de a afecta drepturile și interesele legale ale omului și cetățeanului.

Așa dar, formula restantă a Legilor nr.317/1994 nr.502/1995 creează posibilități de suspendare a actului normativ pentru o multitudine de situații care ar putea fi nejustificate, dar care la rândul său ar necesita termeni expresi, dar și obligația motivării publice în mod temeinic a justificării suspendării actului normativ respectiv, or atâta timp cât o dispoziție legală este suspendată, aceasta nu face parte din ordinea de drept.

Anume acest fapt, indică că probabilitatea suspendării aplicării unor legi în vigoare (sau părți din lege) care prevăd limitarea/restrângerea drepturilor respective, dar mai ales pe termeni neidentificați, ridică problema afectării principiul general al statului de drept, care la rândul său conduce la diminuarea siguranței circuitului juridic și a prestigiului legii, dar și al organelor de drept din Republica Moldova.

Iar dacă scopul proiectului de lege dat este declarat drept **eliminarea unor termeni excesiv de restrânse din legislația constituțională, de fapt prin proiectul în cauză sunt eliminați termenii procesuali propriu ziși , fiind lăsată în lege doar noțiunea de "termen rezonabil", care în cazul dat se prezintă a fi un termen indefinit, dificil și neconform Constituției.**

7. În cadrul bunei organizări a autorității statului, rolul Curții Constituționale este unul de esență, reprezentând pilonul de susținere al statului de drept și a democrației, de garantare a egalității tuturor în fața legii, de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Curtea Constituțională contribuie la buna funcționare a autorităților publice în cadrul raporturilor constituționale de separație, echilibru, colaborare și control reciproc ale puterilor statului.

Totodată, este necesar de avut în vedere, că justiția constituțională este o activitate de control constituțional a normelor de drept național și a puterii de stat, activitate care se efectuează în conformitate cu o prestabilită procedură

³ SUSPENDĂRE, *suspendări*, s. f. Acțiunea de a suspenda. 1. Atîmarea. 2. Întrerupere, amînare temporară (a unei acțiuni). ♦ Încetare temporară a unei acțiuni judiciare, interzicere temporară a exercitării unor drepturi, amînare fără termen a executării unei pedepse. *Suspendarea prescripției*. ♦ Îndepărtare temporară a unui funcționar din serviciu. 3. Interzicere (temporară) a apariției unei publicații.
<https://dexonline.ro/definitie/suspendare>

⁴ V.I. Prisacaru. "Tratat de drept administrativ". Partea generală, Ediția a III-a, Editura Lumina Lex, București, 2002, p.400.

⁵ Cum ar fi de exemplu suspendarea normelor de drept ale legislației electorale, privind transcrierea dreptului de proprietate, etc.etc.

jurisdicțională specializată. Din aceste considerente, justiția constituțională include în sine atât norme materiale, cit și procesuale - proceduri jurisdicționale, care se stabilesc de organul legislativ al țării, în formatul juridic al unor norme de drept încadrate conceptual și logic în Legea organică respectivă. Este de menționat, că astfel sunt statuate majoritatea justițiilor constituționale instituționalizate separat, dar și în cazurile, în care judecătorii de drept comun dețin competența respectivă de control constituțional al legilor⁶.

8. Statul de drept a constituit punctul culminant al constituționalizării sistemului politic. Aceasta înseamnă că politica trebuie să fie circumscrisă unei norme juridice care să îi precizeze limitele de acțiune. Dată fiind legătura intrinsecă dintre stat și drept, evoluția puterii publice este însoțită de evoluția sistemului juridic. Exigențele statului de drept presupun asigurarea legalității, securității juridice, interzicerea arbitrarului, accesul la justiție în fața instanțelor judecătorești independente și imparțiale, inclusiv controlul judiciar al actelor administrative, respectarea drepturilor omului, nediscriminarea și egalitatea în fața legii⁷.

Este de remarcat că Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr.4 din 22.04.2013 (§56), a reținut că principiul statului de drept, fiind consacrat în preambulul Constituției, vizează Constituția în integralitatea sa. Acest principiu fundamentează exigența unei protecții adecvate împotriva arbitrarului din partea puterii publice. În aceeași hotărâre (§57), ea indică că *"derivând din textul Preambulului Constituției, principiul statului de drept este reluat în articolul 1 alin.(3) din Constituție"*. În aceeași ordine de idei, având în vedere faptul că unicul organ legislativ al Republicii Moldova este Parlamentul, menționăm, că Curtea însăși în hotărârea sa nr.6 din 16.05.2013 (§57) a reținut, că sensul normei cuprinse în art.72 alin. (3) lit.c) din Constituție, de a reglementa organizarea și funcționarea Curții Constituționale, este acela de a permite legiuitorului prin reglementări

⁶Jurisdicțiile constituționale din alte state ale Europei: http://www.gjk.gov.al/web/Constitutional_Court_1_2.php - Curtea Constituțională a Republicii Albania, <http://tribunalconstitucional.ad/> - Tribunalul Constituțional al Principatului Andorra, <http://www.concourt.am/> - Curtea Constituțională a Republicii Armenia, <https://www.vfgh.gov.at/cms/vfgh-site/english/index.html> - Curtea Constituțională a Republicii Austria, <http://www.consticourt.gov.az/> - Curtea Constituțională a Republicii Azerbaidjan, <http://constcourt.bg/> - Curtea Constituțională a Republicii Bulgaria, <http://www.kc.gov.by/en/main.aspx> - Curtea Constituțională a Republicii Belarus, <http://www.const-court.be/> - Curtea Constituțională a Belgiei, <http://www.ustavnisud.ba/> - Curtea Constituțională a Republicii Bosnia-Herzegovina, <http://www.usoud.cz/> - Curtea Constituțională a Republicii Cehe, http://www.supremecourt.gov.cy/judicial/sc.nsf/DMLindex_en/DMLindex_en?OpenDocument - Curtea Supremă din Cipru, <http://www.usud.hr/default.aspx?Show=&G1=&G2=&G3=&m1=&m2=&Lang=en> - Curtea Constituțională a Republicii Croația, <http://www.bger.ch/> - Curtea Supremă din Danemarca, Tribunalul Federal al Confederației Elvețiene, <http://www.riigikohus.ee/> - Curtea Supremă a Republicii Estonia, <http://korkeinoikeus.fi/fi/> - Curtea Supremă din Finlanda, <http://www.conseil-constitutionnel.fr/> - Consiliul Constituțional al Franței, Curtea Constituțională din Georgia, http://www.bundesverfassungsgericht.de/DE/Homepage/homepage_node.html - Curtea Constituțională a Republicii Federale Germania, <http://www.cortecostituzionale.it/default.do> - Curtea Constituțională a Republicii Italia, <http://www.supremecourt.ie/> - Curtea Supremă din Irlanda, <http://www.haestirettur.is/> - Curtea Supremă din Islanda, <http://www.satv.tiesa.gov.lv/> - Curtea Constituțională a Republicii Letonia, <http://www.stgh.li/> - Curtea Constituțională a Principatului Liechtenstein, <http://www.lrkt.lt/lt> - Curtea Constituțională a Republicii Lituania, <http://www.justice.public.lu/fr/index.html> - Curtea Constituțională a Marelui Ducat de Luxemburg, <http://www.ustavensud.mk/domino/WEBSUD.nsf> - Curtea Constituțională a Republicii Macedonia, <http://www.judiciarymalta.gov.mt/home?l=1> - Curtea Constituțională din Malta, <http://www.gouv.mc/> - Curtea Supremă a Principatului Monaco, <http://www.ustavnisud.me/> - Curtea Constituțională a Republicii Muntenegru, <http://www.domstol.no/hovesterett> - Curtea Supremă din Norvegia, <http://trybunal.gov.pl/> - Tribunalul Constituțional al Poloniei, <http://www.tribunalconstitucional.pt/pt/home.html> - Tribunalul Constituțional al Portugaliei, <http://www.ksrf.ru/ru/Pages/default.aspx> - Curtea Constituțională a Federației Ruse, <http://www.ustavni.sud.rs/> - Curtea Constituțională a Republicii Serbia, <http://www.ustavni.sud.rs/> - Curtea Constituțională a Republicii Slovacia, <http://www.us-rs.si/> - Curtea Constituțională a Republicii Slovenia, <http://www.tribunalconstitucional.es/en/Pages/Home.aspx> - Tribunalul Constituțional al Spaniei, <http://www.domstol.se/> - Curtea Supremă din Suedia, <http://www.anayasa.gov.tr/> - Curtea Constituțională a Republicii Turcia, <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> - Curtea Constituțională a Republicii Ucraina, <http://www.mkab.hu/> Curtea Constituțională a Republicii Ungaria, <https://www.ccr.ro/> - Curtea Constituțională a României.

Rotunda Ronald D., Nowak John E., Young Jesse Nelson. "Treatise on constitutional law : substance and procedure". 3 vols. St. Paul, Minnesota: West, 1986.; Heyning Catherine van de., Popelier Patricia., Claes Monica, De Visser Maartje. "Constitutional conversations in Europe : actors, topics and procedures". Mortsel. Intersentia. Oxford, 2012, 399 p.; "Constitutional Courts: A Comparative Study (JCL Studies in Comparative Law)" - Paperback by Andrew Harding and Peter Leyland, 2009; și alții.

⁷ Raportul Comisiei de la Veneția privind statul de drept, CDLAD(2011)003rev, Strasbourg, 4 aprilie 2011, § 41; Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 22.04.2013, §54

juridice - sporirea, extinderea funcționalității și mecanismelor instanței de contencios constituțional.

9. Este de menționat faptul, că procedurile jurisdicționale constituționale necesită a fi reglementate exclusiv prin lege, or numai prin lege poate fi stabilită calitatea statului de drept, calitate constituțională expres statuată în art.1 alin.(3) din Constituția RM. De aceea, sub aspectul elucidat necesită a menționa, că justiția constituțională este o formă de jurisdicție cu reguli procedurale, fapt constatat de întreaga comunitate a savanților constituționaliști⁸.

Prin natura litigiului constituțional și a autorităților chemate să-l rezolve, procedura justiției constituționale are, în mod necesar unele particularități.

Practica României la acest capitol indică, că dispozițiile privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale care nu se regăsesc în textele constituționale de referință, ci numai în Legea nr.47/1992, acestea pot fi modificate și completate tot prin lege organică, adoptată de Parlament.⁹

Expunându-se pe chestiunea standardelor europene și internaționale cu privire la examinarea cererilor în fața Curții Constituționale, unii experți internaționali în materia dreptului constituțional afirmă¹⁰, că "stabilirea unor sisteme de control judiciar a derivat din mecanismele de protecție a drepturilor omului reglementate de sistemul ONU și CEDO ca principal instrument regional pentru toate statele din Europa de la data în care au acceptat jurisdicția CEDO. În orice caz, nu există norme internaționale obligatorii cu privire la modele, organisme sau forme de declanșare și administrare a procedurilor de control al constituționalității legislației adoptate de parlamente."

Cu toate acestea, examinând subiectul reglementării procedurilor ce țin de jurisdicția constituțională, ne vom referi și la practica jurisprudențială a Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, cu privire la procedurile în fața instanțelor de contencios constituțional care au constituit subiectul examinării la Curtea de la Strasbourg, pe parcurs a fost cristalizată o practică în mai multe hotărâri ale sale. Totodată, practica CEDO indică o diversitate existentă la nivelul statelor membre cu referire la atribuțiile și structurile instanțelor constituționale, or procedurile constituționale prezintă caracteristici proprii care țin seama de specificitatea normei de aplicat, de importanța deciziei pronunțate pentru sistemul juridic în vigoare, și permit organului unic abilitat cu competența de control constituțional al legilor, de a statua asupra unui număr mare de cauze, afectând subiecte foarte diverse.

În susținerea guvernului german în cazul *"Siissmann c. Germaniei"* examinat de CEDO¹¹, Curtea a stabilit, că Curtea Constituțională nu este o instanță ordinară. Rolul sau la nivel național este comparabil cu cel al Curții Europene a Drepturilor Omului. În conformitate cu jurisprudența sa constantă, Curtea a statuat ca pentru a

⁸ Ion Deleanu, *Drept constituțional și instituții politice*, Editura Lumina Lex, București, 1996.

⁹ Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a fost modificată și completată de trei ori de către organul legiisativ (prin Legea nr. 138/199724, Legea nr. 232/200425 și Legea nr.177/201026).

¹⁰ Studiu "Consolidarea rolului Curții Constituționale RM (elaborat în vederea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016)" elaborat de Evgeni Tanchev, Vice-președinte al Comisiei de la Veneția, Ex-președinte al Curții Constituționale din Bulgaria Tudorel Toader, membru al Comisiei de la Veneția, Judecător al Curții Constituționale din România, Mirosław Granat, Judecător al Tribunalului Constituțional din Polonia, Vitali Catană, expert în drept constituțional. p.34, http://www.constcourt.md/public/files/file/Publicatii/Studiu_-_Consolidarea_rolului_Curtii_Constitutionale.pdf

¹¹ Hotărârea CEDO pe cazul *"Siissmann c. Germaniei"*, 20024/92, 16 septembrie 1996

fi luate în considerare procedurile în fața Curții Constituționale, trebuie să se determine dacă rezultatul acestor proceduri este capabil să afecteze rezultatul litigiului în fața instanțelor ordinare.

Ulterior, Curtea Europeană a statuat în cauza "*Soto Sanchez c. Spaniei*"¹², că durata procedurii desfășurate în fața Tribunalului Constituțional a fost excesivă, încălcând condiția privitoare la termenul rezonabil. În final, Curtea a reamintit faptul că revine statelor contractante obligația de a-și organiza sistemul juridic de așa manieră, încât jurisdicțiile lor să poată garanta justițiabililor dreptul de a obține o hotărâre definitivă într-un termen rezonabil.

Printr-o altă hotărâre "*Houfova c. Republicii Cehe*"¹³, Curtea și-a menținut punctul său de vedere, în sensul că a arătat în mod expres, că în durata termenului rezonabil trebuie inclusă și perioada de timp în care cererea s-a aflat pe rolul Curții Constituționale.

Astfel, urmare celor susmenționate referitor la practica CEDO, putem conchide următoarele.

- a) Rolul instanței constituționale poate fi comparabil cu cel al Curții Europene a Drepturilor Omului.
- b) Obligația de a-și organiza sistemul juridic pentru ca jurisdicțiile lor să poată garanta justițiabililor dreptul de a obține o hotărâre definitivă într-un termen rezonabil, revine statelor contractante. Astfel, numai organul legislativ are competența de a stabili prin lege termenii rezonabili.
- c) Durata procedurii desfășurate în fața instituției constituționale nu trebuie să fie excesivă, respectând condiția privitoare la termenul rezonabil de examinare a cauzei. Totodată, în durata termenului rezonabil trebuie inclusă și perioada de timp în care cererea s-a aflat pe rolul Curții Constituționale.

10. Justiția constituțională este o formă de jurisdicție cu reguli procedurale statuate în lege sau legiferate prin lege. Urmărind aceeași linie de gândire, considerăm că principiul legiferării consacrat prin textul Secțiunii a 3-a din Constituția RM, implică adoptarea de către Parlament a unor reguli de procedură clare, în care să se prescrie cu precizie procesualitatea ce ține de organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Este de menționat, că procedurile constituționale aplicate de autoritățile jurisdicției constituționale, sunt diferite de la stat la stat, ceea ce face dificilă concilierea și aplicarea unui standard uniform la nivel suprastatal. Pe de altă parte, toate procedurile existente în lume, implica anumite limitări și anumite modalități procesuale stabilite de organul legislativ prin lege, menite să reglementeze și transparentizeze activitatea de jurisdicție constituțională a autorității respective, majorând gradul de încredere a societății față de instituția constituțională.

Dacă ne referim la procedurile desfășurate în fața Curții Constituționale și legătura lor cu dispozițiile propuse spre modificare de autorul proiectului, necesită a constata cel puțin trei aspecte importante. Prima vizează aspectul de competență instituțională privind reglementarea procedurii deschisă în fața unei instanțe de

¹² Hotărârea CEDO pe cazul "*Soto Sanchez c. Spaniei*", 66990/01, 25 noiembrie 2003

¹³ Hotărârea CEDO pe cazul "*Houfova c. Republicii Cehe*", 58178/00, 15 iunie 2004

contencios constituțional, fapt care în viziunea noastră trebuie să țină exclusiv de competența organului legislativ. Cea de-a doua chestiune o reprezintă limita competențelor de auto reglementare cu referire la instanța constituțională, fapt care de asemenea necesită a fi statuat prin lege. Cea de-a treia problema privește durata examinării sesizărilor puse pe rolul Curții Constituționale sub aspectul noțiunii de "termen rezonabil" - noțiune utilizată în dreptul național - aspect ce ține de necesitatea legiferării, competență atribuită exclusiv aceluiași Parlament.

11. Este de remarcat, că statutul Curții Constituționale, expres statuat în art.134-140 din Titlul V al Constituției RM, denotă faptul că această autoritate de stat are o competență specială, dar care este reglementată expres atât prin normele constituționale¹⁴, dar și prin cadrul juridic specializat¹⁵.

De aceea, dat fiind faptul că puterea de stat aparține poporului¹⁶, iar organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului este Parlamentul RM¹⁷, reglementarea tuturor raporturilor juridice care țin de activitatea Curții Constituționale, revin în totalitate organului legislativ al Republicii Moldova, care potrivit prevederilor alin.(2) lit.c) din art.72 din Constituție, prin lege organică reglementează organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Având în vedere, că controlul constituționalității legilor este o formă de verificare a conformității legii cu Legea supremă a statului, menționăm că instituția controlului constituțional cuprinde reguli privitoare la funcționarea autorității constituționale competente de exercitarea controlului, precum și specifică procedurile jurisdicționale care se aplică la efectuarea controlului respectiv. În acest context, aspectul procesual este calea legală de realizare și legiferare a justiției constituționale care determină, de fapt, modul de funcționare a instanței constituționale chemată să îndeplinească această justiție. Anume aspectul procesual al justiției constituționale, în opinia noastră, asigură realizarea supremației Constituției, statuându-se ca un factor structurant, definitoriu de legiferare în dreptul constituțional național. De aceea, procedura de examinare a sesizărilor, reglementată *inter alia prin* Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995, face parte integrantă din competența exclusivă a Parlamentului RM. Anume din acest motiv, Curtea Constituțională a Republicii Moldova își exercită atribuțiile exclusiv la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept¹⁸, dat fiind faptul că legislația în vigoare a Republicii Moldova nu conferă Curții Constituționale competența de a exercita jurisdicția constituțională din oficiu.

Astfel, normele de drept respective indică că sesizările înaintate de subiecții cu drept de sesizare trebuie să fie motivate și să corespundă cerințelor de formă și de conținut prevăzute de art.39 din Codul jurisdicției constituționale, iar Curtea Constituțională trebuie să soluționeze sesizarea în termen de 6 luni de la data depunerii materialelor, termen care poate fi prelungit prin decizia Președintelui

¹⁴ Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată la 12.08.1994 în Monitorul Oficial al RM nr. 1

¹⁵ Legea nr.317 din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională, publicată la 07.02.1995 în MO nr.8; Legea nr.502 din 16.06.1995 "Codul jurisdicției constituționale", publicată la 28.09.1995 în MO nr.53-54

¹⁶ Art.2 al Constituției Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată la 12.08.1994 în Monitorul Oficial al RM nr. 1

¹⁷ Art.60 alin.(1) al Constituției Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată la 12.08.1994 în Monitorul Oficial al RM nr. 1

¹⁸ Art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale (Președintele Republicii Moldova, Guvernul, Ministrul justiției, Curtea Supremă de Justiție, Procurorul General, deputatul în Parlament, fracțiunea parlamentară, avocatul parlamentar și Adunarea Populară a Gagăuziei (Gagauz-Yeri)

Curții. Totodată, după verificarea sesizării sub aspectul conformității cu cerințele legale, Președintele Curții desemnează un judecător-raportor și fixează termenul de examinare a sesizării și de prezentare a avizului asupra admisibilității acesteia. Acest termen nu poate fi mai mare de 60 de zile de la data înregistrării sesizării, iar în cazul unui volum mare de investigații, mai mare de 90 de zile.

În final, putem constata, că o instanță constituțională este competentă să analizeze numai drepturi de natura constituțională, ceea ce înseamnă, că reglementarea examinării altor aspecte, inclusiv de natură procesuală, se statuează asupra competenței Curții Constituționale, fiind în perimetrul competenței exclusive a Parlamentului RM care, în conformitate cu prevederile art.60 alin.(1) a Constituției RM, este unica autoritate legislativă a statului.

În temeiurile susmenționate, considerăm propunerea autorilor proiectului de lege privind excluderea termenului de 15 zile de la data înregistrării sesizării (termen, care în caz de necesitate poate fi prelungit cu încă maximum 15 zile de către Curtea Constituțională), drept o propunere nemotivată în drept.

În cazul dat, în conformitate cu doctrina dreptului constituțional, al practicii autorităților constituționale din Uniunea European, dar și având în vedere practica CEDO, este necesară reglementarea prin lege a termenilor procesuali respectivi, care totodată, să nu fie excesivi, să nu compromită examinarea completă a cauzelor și respectiv, să nu golească de conținut funcția Curții Constituționale de garant al Constituției Republicii Moldova.

Reieșind din cele sus menționate, considerăm că asupra oportunității adoptării proiectului legii pentru modificarea unor acte legislative nr.194 din 05 mai 2016, urmează să se pronunțe Parlamentul Republicii Moldova în ședința sa plenară.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție

Ex.: Valeriu KUCIUK
Tel.: 0 22 268 – 116